

24. 6. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co přináší nový zákon o hromadném řízení?

Dne 7. 6. 2024 prezident republiky podepsal nový zákon o hromadném občanském řízení soudním (dále jen „zákon“), který do českého procesního práva zakotvuje nový institut tzv. hromadných žalob. Cílem zákona je umožnit v rámci jednoho civilního řízení projednat a rozhodnout spory týkající se práv nebo oprávněných zájmů více osob (zejména spotřebitelů). Účinnosti nabude zákon prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení ve sbírce zákonů, k čemuž by mělo dojít v několika následujících týdnech.

Důvody pro přijetí zákona

Cílem zákona je vytvořit komplexní rámec, který umožní efektivní hromadné vymáhání práv v oblasti vztahů mezi podnikateli a poškozenými spotřebiteli. Spotřebitelské spory totiž často zůstávají nevyřešené, neboť spotřebitelé nemají zájem a často ani dostatek finančních prostředků na to své nároky soudně vymáhat.

Tuto situaci zákonodárce hodlá změnit skrze nový institut hromadné žaloby, který umožní spojit několik samostatných nároků s typově podobným skutkovým a prvním základem v jeden celek. Tímto postupem bude zpravidla docházet k navýšení celkové hodnoty žalovaného plnění, což bude mít za následek to, že spotřebitelé, kteří by své nároky za normální situace sami neuplatnili, budou motivováni do hromadného řízení přistoupit a domáhat se svých práv, neboť se stanou součástí většího celku se silnějším právním postavením. Spojením vícero osob bude zároveň vést k tomu, že jednotliví spotřebitelé nebudou nuceni nést na vlastních bedrech veškeré náklady soudního řízení.

Zajímavé je, že zákonodárce umožňuje účastnit se hromadného řízení nejen spotřebitelům (tj. fyzickým osobám, které vystupují mimo rámec svého podnikání nebo povolání^[1]), nýbrž i některým podnikatelským subjektům. Konkrétně se jedná o podnikatele s méně než 10 zaměstnanci a ročním obratem nižším než 50 mil. Kč, kteří se pro potřeby zákona rovněž považují za spotřebitele.^[2]

Ruku v ruce s posílením práv spotřebitelů je i snaha o narovnání podnikatelského prostředí, zvýšení efektivity trvale přetíženého soudního systému, jakož i posílení principu předvídatelnosti práva a legitimního očekávání prostřednictvím jednotného rozhodování ve skutkově podobných věcech.

Specifika hromadných řízení

Jak již zaznělo výše, hromadné řízení představuje zvláštní typ řízení, které umožňuje projednat a rozhodnout spory týkající se práv a oprávněných zájmů vícero osob najednou. Tento proces je charakterizován několika specifiky, která jej odlišují od standardních civilních sporných řízení.

K projednání hromadných žalob je v prvním stupni věcně a místně příslušný Městský soud v Praze.^[3] Tento centrální přístup má za cíl zajistit jednotné, hospodárné a efektivní projednávání specifických sporů. Nespornou výhodou koncentrace hromadných řízení u jednoho soudu je mj. úplné odpadnutí sporů o místní příslušnost, které by mohly být ovlivněny existencí velké skupiny osob na straně žalujících.

Stejně tak jako u klasického občanského soudního řízení jsou i zde účastníky žalobce a žalovaný.^[4] Za žalobce nicméně není považován každý poškozený spotřebitel, nýbrž jím může být pouze k tomu

zvláště určená právnická osoba (kvalifikovaná nezisková organizace), která v řízení vystupuje vlastním jménem ve prospěch zúčastněných členů skupiny (spotřebitelů). Tato právnická osoba (žalobce) musí být vždy zastoupena advokátem.^[5] Ačkoliv členové skupiny nejsou účastníky řízení, zákon jim určitá procesní práva přiznává. Jedná se např. o právo:

- vyjádřit se k předmětu nebo průběhu řízení,
- na informace o průběhu řízení,
- nahlížet do spisu,
- podat námitky proti návrhu smíru, návrhu na změnu hromadné žaloby nebo návrhu na její zpětvzetí,
- vyjádřit se k odvolání, apod.

Hromadné řízení je založeno na tzv. opt-in principu. To znamená, že osoby uplatňující své nároky se musí do hromadného řízení aktivně přihlásit. Děje se tak prostřednictvím standardizovaného formuláře, který je potřeba správně vyplnit a následně adresovat žalobci.

K tomu, aby hromadné řízení vůbec mohlo být zahájeno, je potřeba minimálně 10 poškozených přihlásivších se spotřebitelů. Pokud počet zúčastněných členů skupiny nedosáhne nebo poklesne pod tento počet, soud řízení zastaví.

Zákon se řídí subsidiaritou občanského soudního řádu.^[6] Některá pravidla občanského soudního řádu jsou však pro hromadná řízení výslovně vyloučena nebo modifikována. Soud například nemůže rozhodovat rozsudkem pro uznání na základě fikce uznání, platí zde některé zvláštní zásady pro uzavření smíru, jsou stanoveny vyšší hranice pořádkových pokut, apod.

Pokud hromadná žaloba směřuje k uložení povinnosti něco konat (dare, facere), má žalobce v případě úspěchu právo na odměnu. Tato odměna může činit až 16 % z přisouzeného plnění nebo až 2,5 mil. Kč, pokud byla stanovena paušálně.^[7] Kromě toho má žalobce právo požadovat náhradu nákladů hromadného řízení, včetně odměny za zastupování advokátem.^[8]

Rejstřík hromadných řízení

Kromě procesních postupů zákon zavádí i nový veřejný seznam, tzv. rejstřík hromadných řízení. Ten obsahuje chronologický výčet jednotlivých hromadných řízení, v nichž bylo rozhodnuto o přípustnosti hromadné žaloby.

V rejstříku hromadných řízení se u jednotlivých hromadných řízení způsobem umožňujícím dálkový přístup uveřejňují:

- spisová značka hromadného řízení
- označení příslušného soudu
- identifikační údaje o účastnících hromadného řízení a jejich právních zástupcích
- předmět hromadného řízení a skutkový základ hromadné žaloby
- předpoklady členství ve skupině
- den podání hromadné žaloby
- den zahájení hromadného řízení
- další písemnosti, u nichž tak stanoví zákon, nebo o jejichž uveřejnění rozhodl soud

Závěr

Zákon o hromadném občanském řízení soudním přináší významnou změnu v oblasti vymáhání práv spotřebitelů a malých podnikatelských subjektů, umožňuje efektivnější projednání a rozhodování sporů ve velkém měřítku. Nově zavedené hromadné žaloby umožní spojit podobné nároky do jednoho

řízení, čímž se zvýší šance na úspěšné vymáhání práva a sníží se finanční náklady poškozených osob. Teprve čas však ukáže, jaké konkrétní dopady bude mít tento zákon na soudní systém a ochranu spotřebitelských práv v praxi.

Mgr. Ondřej Cicvárek,
advokát

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Vídeňská 14
779 00 Olomouc

Tel.: +420 910 058 058
e-mail: cicvarek@arws.cz

[1] Viz § 2 odst. 1 písm. h) zákona.

[2] Viz § 2 odst. 2 zákona.

[3] Viz § 6 zákona.

[4] Viz § 7 zákona.

[5] Viz § 14 zákona.

[6] Viz § 3 zákona.

[7] Viz § 65 zákona.

[8] Viz § 67 zákona.

Další články:

- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)